Επίσημη Εφημερίδα
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

EL
Σειρά C

C/2026/67

30.1.2026

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Ενίσχυση των ευρωπαϊκών αξιών στις υποψήφιες χώρες μέσω της στήριξης του τομέα των δημόσιων υπηρεσιών, καθώς και της ενδυνάμωσης των κοινωνικών εταίρων και των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών

(διερευνητική γνωμοδότηση κατόπιν αίτησης της δανικής Προεδρίας του Συμβουλίου της ΕΕ)

(C/2026/67)

Γενική εισηγήτρια: **Kristina AALTONEN**

Σύμβουλος	Lorenzo TAMBURRINI
Απόφαση της συνόδου ολομέλειας	25.2.2025
Νομική βάση	Άρθρο 47 παράγραφος 1 του Εσωτερικού Κανονισμού
Αίτηση γνωμοδότησης	7.2.2025, επιστολή της δανικής Προεδρίας του Συμβουλίου της ΕΕ
Νομική βάση	Άρθρο 304 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Αρμόδιο όργανο	Τμήμα «Εξωτερικές σχέσεις»
Έγκριση από το τμήμα	9.9.2025
Έγκριση από την Ολομέλεια	23.10.2025
Σύνοδος ολομέλειας αριθ.	600
Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας (υπέρ/κατά/αποχές)	211/0/3

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1. Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή (ΕΟΚΕ) τονίζει τον καίριο ρόλο που διαδραματίζουν στη διαδικασία διεύρυνσης της ΕΕ οι κοινωνικοί εταίροι και οι οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών στις υποψήφιες χώρες και στα κράτη μέλη της ΕΕ. Η ενεργός συμμετοχή τους είναι ουσιαστικής σημασίας για να υποστηριχθεί η διάδοση των καθολικών θεμελιωδών αξιών του ΟΗΕ και της ΕΕ στις υποψήφιες προς ένταξη στην ΕΕ χώρες, δηλαδή της δημοκρατίας, του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, των εργασιακών δικαιωμάτων και του κράτους δικαίου.

1.2. Η ΕΟΚΕ συνιστά στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, μέσω του Μηχανισμού Προενταξιακής Βοήθειας και άλλων σχετικών πλαισίων:

— να προσκληθούν —με έξοδα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής— κοινωνικοί εταίροι από υποψήφιες χώρες ως παρατηρητές τόσο σε διατομεακές όσο και σε τομεακές δομές κοινωνικού διαλόγου σε επίπεδο ΕΕ. Αυτό θα επιτρέψει την έγκαιρη εξοικείωσή τους με τις πρακτικές της ΕΕ και θα βοηθήσει τη μαθησιακή διεργασία·

— τα ενωσιακά προγράμματα και χρηματοδοτικά μέσα να αποσκοπούν στρατηγικά στην ενίσχυση των κοινωνικών εταίρων και των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών στις υποψήφιες χώρες, μέσω και του κοινωνικού διαλόγου και του διαλόγου με την κοινωνία των πολιτών·

— να δοθεί προτεραιότητα στην προαγωγή και τη χρηματοδότηση συμπράξεων και πρωτοβουλιών μάθησης από ομοτίμους μεταξύ των κοινωνικών εταίρων και των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών από τα κράτη μέλη της ΕΕ και τις υποψήφιες χώρες για την προώθηση των αμοιβαίων ανταλλαγών και της ανάπτυξης ικανοτήτων·

— να χρησιμοποιηθούν οι Εγγυήσεις για τη νεολαία, τα σχέδια ανάπτυξης και το θεματολόγιο μεταρρυθμίσεων ως βοηθήματα ενίσχυσης του κοινωνικού διαλόγου·

— να επιδιωχθούν ενεργά συνέργειες με άλλους δρώντες —ιδίως με τη Διεθνή Οργάνωση Εργασίας (ΔΟΕ)— για να επιτευχθεί η συνέπεια, να αποφευχθεί η αλληλεπικάλυψη των προσπαθειών και να ενισχυθεί η επίδραση της στήριξης της ΕΕ στον κοινωνικό διάλογο και την ανάπτυξη ικανοτήτων στις υποψήφιες χώρες.

1.3. Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει τα εξής:

— Οι κοινωνικοί εταίροι που εκπροσωπούν τους εργοδότες και τους εργαζομένους —ιδίως στις δημόσιες υπηρεσίες— θα πρέπει να αναγνωρίζονται ως βασικοί συντελεστές καλλιέργειας της εμπιστοσύνης των πολιτών, ενίσχυσης των δημοκρατικών θεσμών και προώθησης του αποτελεσματικού κοινωνικού διαλόγου.

— Θα πρέπει να συσφιχθεί και να θεσμοθετηθεί η συνεργασία των δημόσιων αρχών με την κοινωνία των πολιτών ως μέρος της προετοιμασίας για την προσχώρηση στην ΕΕ.

— Θα πρέπει και άλλα όργανα της ΕΕ (θεσμικά και μη) να ακολουθήσουν την προσέγγιση της ΕΟΚΕ, η οποία έγινε το πρώτο όργανο της ΕΕ που εφαρμόζει τις αρχές της σταδιακής προσχώρησης και μεριμνά για τη συμμετοχή των υποψήφιων προς ένταξη στην ΕΕ χωρών στις εργασίες του, ορίζοντας «μέλη από χώρες της διεύρυνσης».

— Θα πρέπει να ενθαρρυνθούν οι υποψήφιες χώρες να συμπεριλάβουν τους κοινωνικούς εταίρους και τις σχετικές οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών στις επιτροπές παρακολούθησής τους, με σκοπό να βελτιωθούν η εφαρμογή, ο συντονισμός και η εποπτεία της διαδικασίας, με μέλημα παράλληλα την τακτική αξιολόγηση του βαθμού αντιπροσωπευτικότητάς της.

2. **Γενικές παρατηρήσεις**

2.1. Η διαδικασία προσχώρησης βασίζεται στα κριτήρια προσχώρησης (γνωστά και ως «κριτήρια της Κοπεγχάγης») και στο κοινοτικό κεκτημένο. Οι υποψήφιες χώρες αναμένεται να αποδείξουν ότι έχουν εγκαθιδρύσει νομικά πλαίσια και σταθερούς θεσμούς που εγγυώνται τη δημοκρατία, το κράτος δικαίου, τον σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και την προστασία των μειονοτήτων.

2.2. Η προσδοκία αυτή ενισχύεται από τα διεθνή νομικά όργανα και πρότυπα, συμπεριλαμβανομένων των βασικών συμβάσεων της ΔΟΕ για το δικαίωμα του συνεταιρίζεσθαι (υπ' αριθ. 87) ([1]), το δικαίωμα συλλογικής διαπραγμάτευσης (υπ' αριθ. 98) ([2]) και τις τριμερείς διαβουλεύσεις (υπ' αριθ. 144) ([3]). Οι συμβάσεις αυτές καθιερώνουν τη σημασία της αναγνώρισης των κοινωνικών εταίρων και της διασφάλισης διαρθρωμένου διαλόγου στις εθνικές διαδικασίες πολιτικής.

2.3. Η διεύρυνση της ΕΕ δεν είναι απλώς μια πολιτική και θεσμική διαδικασία· είναι ουσιαστικά μια διαδικασία που βασίζεται σε αξίες. Οι υποψήφιες χώρες οφείλουν να ευθυγραμμίζονται με τις οικουμενικές θεμελιώδεις αξίες και αρχές του ΟΗΕ και της ΕΕ. Η ευθυγράμμιση αυτή πρέπει να υπερβαίνει την επίσημη νομοθεσία και να συνίσταται στην ύπαρξη στιβαρών δημοκρατικών θεσμών, στην ισχυρή συμμετοχή των πολιτών στα κοινά, καθώς και στη διεξαγωγή κοινωνικού διαλόγου και διαλόγου με την κοινωνία των πολιτών σε όλα τα επίπεδα.

2.4. Ο πόλεμος στην Ουκρανία ανέδειξε εκ νέου τη στρατηγική σημασία της διεύρυνσης της ΕΕ ως γεωπολιτικής ανάγκης. Είναι σημαντικό οι γειτονικές χώρες να ευθυγραμμιστούν με μια δημοκρατική και βασισμένη σε κανόνες παγκόσμια και ευρωπαϊκή τάξη πραγμάτων, θεμελιωμένη πάνω στο διεθνές δίκαιο, στην πολυμέρεια και στις αρχές που κατοχυρώνονται στον Καταστατικό Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών.

2.5. Η ΕΟΚΕ ενθαρρύνει την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και άλλα θεσμικά όργανα να εντοπίσουν και να προωθήσουν βέλτιστες πρακτικές από παλαιότερες και σημερινές υποψήφιες χώρες, συμπεριλαμβανομένων:

— του τρόπου με τον οποίο οι εργοδότες και οι συνδικαλιστικές οργανώσεις του δημόσιου τομέα έχουν στηρίξει εποικοδομητικά τις μεταρρυθμιστικές διαδικασίες και τη δημιουργία θεσμών·

— του τρόπου με τον οποίο η συνεργασία μεταξύ της κοινωνίας των πολιτών και της δημόσιας διοίκησης έχει προωθήσει τη διαφάνεια, τις προσπάθειες για την καταπολέμηση της διαφθοράς και τη δημόσια λογοδοσία·

— του τρόπου με τον οποίο οι μηχανισμοί κοινωνικού διαλόγου και διαλόγου με την κοινωνία των πολιτών έχουν συμβάλει στην προάσπιση των θεμελιωδών δικαιωμάτων και στην ενίσχυση των δημοκρατικών θεσμών.

([1]) Σύμβαση ΔΟΕ υπ' αριθ. 87 περί συνδικαλιστικής ελευθερίας και προστασίας συνδικαλιστικού δικαιώματος.
([2]) Σύμβαση ΔΟΕ υπ' αριθ. 98 περί εφαρμογής των αρχών του δικαιώματος οργανώσεως και συλλογικής διαπραγματεύσεως.
([3]) Σύμβαση ΔΟΕ υπ' αριθ. 144 περί των τριμερών συνεννοήσεων διά την προώθησιν της εφαρμογής των διεθνών κανόνων εργασίας.

2.6. Η ΕΟΚΕ προτρέπει την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να αντιδράσει στις προφανείς απόπειρες καταστολής του πεδίου δράσης της κοινωνίας των πολιτών και των ανεξάρτητων μέσων ενημέρωσης και να λάβει περισσότερο υπόψη αυτά τα ζητήματα στη στρατηγική διεύρυνσης και στις εκθέσεις ανά χώρα. Η συμπερίληψη όλων των υποψήφιων και δυνάμει υποψήφιων χωρών στην ΕΕ στις εκθέσεις με θέμα το κράτος δικαίου και τα θεμελιώδη δικαιώματα θα ήταν ευπρόσδεκτη.

3. **Η συνδρομή προς τους κοινωνικούς εταίρους και τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών**

3.1. Η ΕΟΚΕ παραπέμπει σε προηγούμενες γνωμοδοτήσεις της σχετικά με το κράτος δικαίου και τις δημοκρατικές αξίες, στις οποίες τονίζεται ([4]) η σημασία της ουσιαστικής συμμετοχής της κοινωνίας των πολιτών, και επιβεβαιώνει τον καίριο ρόλο που διαδραματίζουν οι οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών στη δημοκρατία ([5]). Η ΕΟΚΕ τονίζει τον καίριο ρόλο της κοινωνίας των πολιτών στη διασφάλιση της διαφάνειας και της λογοδοσίας στην ενωσιακή διαδικασία υποβολής εκθέσεων με θέμα το κράτος δικαίου, ζητώντας τη συμμετοχή της σε όλα τα στάδια με μέλημα την ενίσχυση της δημοκρατικής νομιμότητας και ακρίβειας. Η ΕΟΚΕ επισημαίνει τη ζωτική δημοκρατική συμβολή της κοινωνίας των πολιτών στην ενίσχυση της φωνής των πολιτών και στην προστασία των δικαιωμάτων τους, ζητώντας η ΕΕ να παράσχει μεγαλύτερη συνδρομή μέσω χρηματοδότησης, παροχής εγγυήσεων και μειωμένου φόρτου με σκοπό την ενίσχυση της επίδρασης και της ανθεκτικότητάς τους.

3.2. Η ΕΟΚΕ παραπέμπει επίσης στις προηγούμενες γνωμοδοτήσεις της με θέμα τον κοινωνικό διάλογο, τον διάλογο με την κοινωνία των πολιτών, τη συμμετοχική δημοκρατία, καθώς και τη συμμετοχή των νέων στον κοινωνικό διάλογο και στον διάλογο με την κοινωνία των πολιτών ([6]). Η ΕΟΚΕ τονίζει τη σημασία της διεξαγωγής άρτιου κοινωνικού διαλόγου με σκοπό τη διαμόρφωση δίκαιων οικονομικών και κοινωνικών πολιτικών. Ζητεί να ενισχυθούν οι συλλογικές διαπραγματεύσεις με ουσιώδη τριμερή συμμετοχή και υποστήριξη πλαισίων εθνικού επιπέδου. Πρέπει να εγκαθιδρυθούν και να λειτουργήσουν διαφανείς θεσμοθετημένες δομές συμμετοχής και διαβούλευσης. Τάσσεται υπέρ μιας ισχυρότερης ενωσιακής στρατηγικής διαλόγου με την κοινωνία των πολιτών της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένων ενός σχεδίου δράσης, ενός ετήσιου πίνακα αποτελεσμάτων και ομάδων πολιτών, με μέλημα την ενίσχυση της συμμετοχικής δημοκρατίας και την αποτελεσματική εφαρμογή του άρθρου 11 της ΣΕΕ. Τονίζει την ανάγκη για ουσιώδη συμμετοχή των νέων στον κοινωνικό διάλογο και στον διάλογο με την κοινωνία των πολιτών και εισηγείται τη χάραξη συμπεριληπτικής πολιτικής, τη δομική συμμετοχή και την αρωγή των ευάλωτων ομάδων νέων. Η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει επίσης τη σημασία της εμπέδωσης του διαλόγου με την κοινωνία των πολιτών και του κοινωνικού διαλόγου στις υποψήφιες χώρες εντός ενός άρτιου νομοθετικού πλαισίου.

3.3. Οι μικτές συμβουλευτικές επιτροπές παρέχουν αποτελεσματικό εφαλτήριο για την αμοιβαία μάθηση, τον διάλογο με την κοινωνία των πολιτών και την πειραματική συνεργασία. Συμβάλλουν ουσιωδώς στην παρακολούθηση των διαπραγματεύσεων προσχώρησης στην ΕΕ και στην προαγωγή του θεσμικού διαλόγου με τα όργανα της ΕΕ.

3.4. Η ΕΟΚΕ εισηγείται στα θεσμικά όργανα της ΕΕ να προσεγγίσουν τις μελλοντικές διευρύνσεις με στρατηγικό και συμπεριληπτικό τρόπο. Μια ελεύθερη και αυτόνομη κοινωνία των πολιτών είναι απαραίτητη για την προστασία της δημοκρατίας και ιδίως για τη διασφάλιση των βασικών δικαιωμάτων και ελευθεριών και την αναίρεση της ανόδου του λαϊκισμού. Η οργανωμένη κοινωνία των πολιτών ενεργεί προς το δημόσιο συμφέρον με δημοκρατικά μέσα και μπορεί να γεφυρώσει το χάσμα μεταξύ των κυβερνητικών θεσμών και των απλών πολιτών. Παρέχει ένα βήμα στο οποίο οι άνθρωποι μπορούν να εκφράζουν τις ανησυχίες τους, να υπερασπίζονται τα δικαιώματά τους και να συμμετέχουν με μη βίαιο τρόπο στα κοινά. Βασισμένη σε κοινές αξίες, η κοινωνία των πολιτών απηχεί τις φωνές διαφορετικών κοινοτήτων, συμπεριλαμβανομένων των πιο ευάλωτων.

3.5. Η ΕΟΚΕ ζητεί να χρησιμοποιηθούν αποτελεσματικότερα τα υφιστάμενα μέσα της ΕΕ —όπως ο Μηχανισμός Προενταξιακής Βοήθειας ΙΙΙ (ΜΠΒ ΙΙΙ)— με σκοπό τη συνδρομή των δημοκρατικών δυνάμεων στις υποψήφιες χώρες μαζί με μηχανισμούς όπως η επαναχορήγηση με αποδέκτριες όλες τις περιοχές και τις ευάλωτες ομάδες της κοινωνίας.

([4]) Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής — Αξιολόγηση των ετήσιων εκθέσεων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με το κράτος δικαίου στην Ευρωπαϊκή Ένωση (γνωμοδότηση πρωτοβουλίας) (ΕΕ C, C/2025/1184, 21.3.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/1184/oj).

([5]) Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Στήριξη και χρηματοδότηση της κοινωνίας των πολιτών στον τομέα των θεμελιωδών δικαιωμάτων, του κράτους δικαίου και της δημοκρατίας» (γνωμοδότηση πρωτοβουλίας) (ΕΕ C, C/2023/861, 8.12.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2023/861/oj).

([6]) Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέματα «Πρόταση σύστασης του Συμβουλίου για την ενίσχυση του κοινωνικού διαλόγου στην Ευρωπαϊκή Ένωση» [COM(2023) 38 final — 2023/0012 (NLE)] και «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών — Ενίσχυση του κοινωνικού διαλόγου στην Ευρωπαϊκή Ένωση: αξιοποίηση του πλήρους δυναμικού του για τη διαχείριση των δίκαιων μεταβάσεων» [COM(2023) 40 final] (ΕΕ C 228 της 29.6.2023, σ. 87); Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Ενίσχυση του διαλόγου με την κοινωνία των πολιτών και της συμμετοχικής δημοκρατίας στην ΕΕ: μελλοντική πορεία» (διερευνητική γνωμοδότηση κατόπιν αιτήματος της βελγικής Προεδρίας) (ΕΕ C, C/2024/2481, 23.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/2481/oj); Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής — Συμμετοχή των νέων στον κοινωνικό διάλογο και στον διάλογο με την κοινωνία των πολιτών στην περιοχή της Μεσογείου (Γνωμοδότηση πρωτοβουλίας) (ΕΕ C, C/2025/1189, 21.3.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/1189/oj); Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής — Η σημασία της θεσμοθέτησης του διαλόγου με την κοινωνία των πολιτών και του κοινωνικού διαλόγου στις υποψήφιες προς ένταξη στην ΕΕ χώρες και στις χώρες εταίρους (γνωμοδότηση πρωτοβουλίας) (ΕΕ C, C/2025/5152, 28.10.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/5152/oj).

3.6. Αυτό συμπεριλαμβάνει την παροχή στοχευμένης συνδρομής προς τους κοινωνικούς εταίρους —μεταξύ άλλων τις δημόσιες υπηρεσίες και τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών— και την εκπόνηση προγραμμάτων ανάπτυξης ικανοτήτων που προάγουν τις οικουμενικές και τις ευρωπαϊκές αξίες μέσω της σύμπραξης, του διαλόγου και της συμμετοχής των πολιτών στα κοινά.

3.7. Η ΕΟΚΕ συνιστά να δοθεί προτεραιότητα στη χρηματοδότηση πλατφορμών —βάσει του επόμενου πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου— που διευκολύνουν την πέραν των εθνικών συνόρων συνεργασία των κοινωνικών εταίρων και των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών στα κράτη μέλη της ΕΕ και στις υποψήφιες χώρες. Οι συμπράξεις αυτές μπορούν να προωθήσουν την ανταλλαγή γνώσεων, την αμοιβαία στήριξη και την κοινή προσήλωση στις ευρωπαϊκές αξίες. Ένα παράδειγμα προς μίμηση είναι το δίκτυο βιώσιμων αστικών μετακινήσεων CIVINET Σλοβενίας — Κροατίας — νοτιοανατολικής Ευρώπης ([7]).

4. **Οι δημόσιες υπηρεσίες ως θεμέλιο της δημοκρατίας και της εμπιστοσύνης**

4.1. Στη διεργασία ευθυγράμμισης των υποψήφιων χωρών με τις κοινές δημοκρατικές αρχές και τις αξίες της ΕΕ απαιτείται ευρεία και ενεργή κοινωνική συμμετοχή. Οι εργοδότες και οι εργαζόμενοι του δημόσιου τομέα, σε στενή συνεργασία με την κοινωνία των πολιτών, δεν είναι απλώς εκτελεστές, αλλά αποτελούν μετασχηματιστικούς παράγοντες στη διαμόρφωση, την εφαρμογή, την παρακολούθηση και την αξιολόγηση των ασκούμενων πολιτικών. Η ενεργή και διαρθρωμένη συμμετοχή τους μπορεί να αποτελέσει εχέγγυο ότι οι δημοκρατικοί κανόνες, τα ανθρώπινα δικαιώματα και το κράτος δικαίου θα ενσωματώνονται αποτελεσματικά στους θεσμούς και στην καθημερινή ζωή.

4.2. Επ' αυτού, η ΕΟΚΕ τονίζει ότι ένας εύρυθμος και βασιζόμενος στα δικαιώματα δημόσιος τομέας, ο οποίος θα υποστηρίζεται από αφοσιωμένους και ικανούς εργοδότες και εργαζομένους, είναι ζωτικής σημασίας για την εφαρμογή αυτών των αξιών στην πράξη. Πρέπει να εγκαθιδρυθούν και να λειτουργήσουν διαφανείς θεσμοθετημένες δομές συμμετοχής και διαβούλευσης.

4.3. Οι διαφανείς, επαγγελματικές και υπεύθυνες δημόσιες υπηρεσίες είναι ζωτικής σημασίας για την οικοδόμηση και τη διατήρηση της εμπιστοσύνης των πολιτών στους πολιτικούς και διοικητικούς θεσμούς. Μέσω αυτών των θεσμών, τα βασικά στοιχεία του δημοκρατικού βίου —πρόσβαση στη δικαιοσύνη, ίση μεταχείριση, παροχή υπηρεσιών— εφαρμόζονται και βιώνονται από τον πληθυσμό.

4.4. Μέσω του διαρθρωμένου κοινωνικού διαλόγου, οι ενώσεις εργοδοτών και οι συνδικαλιστικές οργανώσεις συμβάλλουν στην προώθηση αξιοπρεπών συνθηκών εργασίας, της συμπεριληπτικής διοίκησης, του σεβασμού των εργασιακών δικαιωμάτων και του κράτους δικαίου. Η συμβολή τους στη διαμόρφωση και την παροχή δημόσιων υπηρεσιών υποστηρίζει τον ενστερνισμό των θεμελιωδών αξιών της ΕΕ.

4.5. Ταυτόχρονα, η συνεργασία μεταξύ των δημόσιων αρχών και των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών είναι θεμελιώδους σημασίας για τη διασφάλιση του ανοικτού χαρακτήρα, της συμμετοχής των πολιτών και της λογοδοσίας στη διακυβέρνηση. Η συνεργασία αυτή θα πρέπει να υποστηριχθεί ενεργά και να θεσμοθετηθεί ως μόνιμο μέσο θωράκισης της δημοκρατίας και της κοινωνικής συνοχής στις υποψήφιες χώρες.

4.6. Ιδιαίτερη προσοχή θα πρέπει να δοθεί στη συνεργασία του δημόσιου τομέα των υποψήφιων προς ένταξη χωρών και αυτού των κρατών μελών της ΕΕ, καθώς και στα κοινά έργα, στην κατάρτιση και στη μάθηση από ομοτίμους που ενισχύουν τη δημοκρατική διάσταση και τον διοικητικό επαγγελματισμό.

4.7. Η ΕΟΚΕ τονίζει ότι τα εκπαιδευτικά συστήματα αποτελούν ακρογωνιαίο λίθο της δημοκρατικής ανθεκτικότητας και βασικό μέσο για την προώθηση του κράτους δικαίου, των θεμελιωδών δικαιωμάτων και της ιδιότητας του πολίτη χωρίς αποκλεισμούς. Οι εκπαιδευτικοί είναι βασικοί παράγοντες σε αυτήν τη διαδικασία. Σε πολλές ανατολικές γειτονικές χώρες, ιδίως σε εκείνες με μετα-σοβιετική κληρονομιά, σημαντικό ποσοστό των εκπαιδευτικών εκπαιδεύτηκε αρχικά με κεντρικά, αυταρχικά παιδαγωγικά μοντέλα. Τα συστήματα αυτά συχνά δεν έδιναν έμφαση στην κριτική σκέψη, τον πλουραλισμό ή τη δημοκρατική συμμετοχή. Υπό το πρίσμα αυτό, η ΕΟΚΕ εισηγείται στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή και τις εθνικές αρχές να δώσουν υψηλή προτεραιότητα, στο πλαίσιο τόσο των ισχυόντων όσο και των μελλοντικών προγραμμάτων του Μηχανισμού Προενταξιακής Βοήθειας, στη συνεχή επαγγελματική εξέλιξη των εκπαιδευτικών, με έμφαση στην αγωγή του πολίτη, τις δημοκρατικές αξίες και τα ανθρώπινα δικαιώματα. Αυτό ευθυγραμμίζεται με τους ειδικούς στόχους του κανονισμού για τον ΜΠΒ ([8]), οι οποίοι περιλαμβάνουν την προώθηση της δημοκρατικής διακυβέρνησης και του σεβασμού των θεμελιωδών δικαιωμάτων, καθώς και την προώθηση της συμπεριληπτικής εκπαίδευσης και απασχόλησης, ιδίως των νέων. Η ΕΟΚΕ ζητεί να χρησιμοποιηθούν κατά περίπτωση το Erasmus+ και άλλα σχετικά προγράμματα της ΕΕ για την επίτευξη αυτών των στόχων.

([7]) https://civinet-slohr.eu/hr/english/.

([8]) Κανονισμός (ΕΕ) 2021/1529 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 15ης Σεπτεμβρίου 2021 για τη θέσπιση του Μηχανισμού Προενταξιακής Βοήθειας (ΜΠΒ ΙΙΙ) (ΕΕ L 330 της 20.9.2021, σ. 1).

4.8. Η ΕΟΚΕ τονίζει επίσης τη σημασία της μη τυπικής εκπαίδευσης που χειραφετεί τους πολίτες, την κοινωνία των πολιτών και τους δημόσιους θεσμούς με την ανάπτυξη δεξιοτήτων, την προώθηση των δημοκρατικών αξιών και την ενίσχυση της συμμετοχής των πολιτών στα κοινά. Προάγει τον συμπεριληπτικό διάλογο, ενισχύει την κοινωνική συνοχή και υποστηρίζει τη διαφανή διακυβέρνηση, βασικούς πυλώνες στη διαδικασία προσχώρησης στην ΕΕ.

4.9. Η ΕΟΚΕ τονίζει την ανάγκη διασφάλισης και προώθησης της επαγγελματικής αυτονομίας των εκπαιδευτικών, συμπεριλαμβανομένων της παιδαγωγικής ελευθερίας και της θεσμικής ανεξαρτησίας. Η αυτονομία αποτελεί προϋπόθεση για να μπορέσουν οι εκπαιδευτικοί να προωθήσουν τον ανοικτό διάλογο, την κριτική σκέψη και την ευαισθητοποίηση σχετικά με τα δικαιώματα στην τάξη. Η ΕΟΚΕ εισηγείται στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή να υποστηρίξει ενεργά μεταρρυθμίσεις που εγγυώνται την ακαδημαϊκή ελευθερία και την επαγγελματική αυτονομία, προστατεύουν τους εκπαιδευτικούς από αντίποινα και διασφαλίζουν την ουσιαστική συμμετοχή των εκπαιδευτικών στην ανάπτυξη της εκπαιδευτικής πολιτικής. Η επαγγελματική αυτονομία των εκπαιδευτικών είναι απαραίτητη για την καλλιέργεια δημοκρατικού πνεύματος και εμπιστοσύνης στους θεσμούς.

Βρυξέλλες, 23 Οκτωβρίου 2025.

Ο Πρόεδρος

της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Séamus BOLAND